

Index spotrebiteľských cien

Oblasť: Makroekonomické štatistiky

Okruh: Spotrebiteľské ceny a ceny

Posledná aktualizácia: 24.10.2023

Termín

Index spotrebiteľských cien

Oblasť použitia

Spotrebiteľské ceny

Definícia

Index spotrebiteľských cien predstavuje priemernú mieru zmeny cien tovarov a služieb kupovaných za účelom spotreby v prevažnej väčšine domácností v Slovenskej republike.
Zistené spotrebiteľské ceny sú základnými prvotnými údajmi pre meranie cenovej hladiny spotrebiteľských cien, jej vývoja v čase, priestore a štruktúre a základom pre výpočet indexov spotrebiteľských cien (životných nákladov)
Výber reprezentantov v indexoch spotrebiteľských cien (životných nákladoch) pre všetky domácnosti, ako aj pre jednotlivé sociálne skupiny domácností je rovnaký, odlišujú sa iba ich váhy.
Za cenové reprezentanty boli vybrané výrobky a služby, ktoré sa významne podieľajú na výdavkoch obyvateľstva a svojim rozsahom reprezentujú celú sféru spotreby.

Zdroj

Štatistický úrad SR, štatistické zisťovanie KPESC 1-12 (Karta prvotnej evidencie spotrebiteľských cien)

Merná jednotka

Index

Postup výpočtu

Výpočet najnižších úrovní indexov: Pomer jednoduchého aritmetického priemeru v bežnom a základnom období.
Agregácia: Základné indexy sú agregované na niekoľko úrovní použijúc Laspeyresov vzorec. Bázické obdobie je December minulého roku.
Počnúc januárom 2005 sa výpočet indexu spotrebiteľských cien k základnému obdobiu (december 2000) zostavuje reťazením cez december predchádzajúceho roku. Aby bolo zabezpečené, že váhy za základné agregáty odrážajú súčasnú výdavkovú vzorku a spotrebiteľské správanie, sú váhy každoročne revidované. Dôležitou črtou reťazového indexu je, že táto každoročná aktualizácia váh umožňuje a uľahčuje zavedenie nových položiek a podindexov a odstránenie neaktuálnych.

Právne predpisy

Právo na zber údajov vo všeobecnosti stanovuje zákon Slovenskej národnej rady č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov.
Povinnosť poskytovať údaje je upravená Vyhláškou ŠÚ SR č. 393/2021 Z.z., ktorou sa vydáva Program štátnych štatistických zisťovaní na roky 2021 — 2023.
Štatistický úrad Slovenskej republiky zodpovedá za ochranu získaných dôverných údajov a garantuje ich použitie výlučne na štatistické účely.
Zisťovanie spotrebiteľských cien — krátkodobý výkaz zisťovania Spotrebiteľských cien — KPESC 1 -12.

Väzba na medzinárodné štandardy

Indexy spotrebiteľských cien (národný index spotrebiteľských cien – CPI je významným makroekonomickým ukazovateľom, dôležitým pre analytické účely. Slúžia ako významný ukazovateľ pre Národnú banku Slovenska, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Ministerstvo financií SR a ostatné ústredné orgány štátnej správy, pre posudzovanie vplyvu vývoja cien na životnú úroveň obyvateľstva.
Údaje sú pravidelne (mesačne) zasielané do Eurostatu, medzinárodným inštitúciám — IMF, OECD, OSN, ILO a rezortným partnerom — NBS, MF SR, MP SR, MH SR.

Súvisiace pojmy

Index spotrebiteľských cien tovarov a služieb (životných nákladov) pre všetky domácnosti charakterizuje cenový vývoj v celospoločenskom priemere.

Priemerná miera zmeny cien tovarov a služieb kupovaných za účelom spotreby v prevažnej väčšine domácností v Slovenskej republike.

Priemerné spotrebiteľské ceny vybraných výrobkov sú priemerné ceny za SR vypočítané z cien zistených vo vybraných predajniach a prevádzkach služieb.

Index spotrebiteľských cien tovarov a služieb (životných nákladov) pre všetky domácnosti charakterizuje cenový vývoj v celospoločenskom priemere. Indexy spotrebiteľských cien (životných nákladov) sa vypočítavajú aj pre vybrané typy sociálnych skupín domácností - zamestnancov, dôchodcov a za skupinu nízkopríjmových domácností.

Podľa protokolu konvergenčných kritérií - inflácia má byť meraná indexom spotrebiteľských cien na porovnateľnej báze, berúc do úvahy rozdiely v národných definíciách. Takéto merania inflácie členských štátov EÚ majú poskytovať Harmonizované indexy spotrebiteľských cien.

Synonymá

Kontext

Ostatné linky

Poznámky